

VALMY

De Windmolen

De huidige molen is de vierde die sinds 1792 die hier ter plekke staat.

De eerste molen, die zich niet precies op de plaats van de huidige bevond, werd tijdens de slag in opdracht van de Franse generaal Kellermann verwoest omdat hij voor de vijandelijke artillerie een welkom richtpunt vormde. Hij werd samen met de andere beschadigde gebouwen hersteld, maar aan het begin van de XIXde eeuw evenals alle andere molens in Frankrijk afgebroken omdat hij technisch achterhaald was.

In 1939 werd ter gelegenheid van de 150ste verjaardag van de Franse Revolutie een molen in Vlaanderen gekocht en deels opgericht. Door het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog werd hij pas daarna afgebouwd en op 20 september 1947 feestelijk onthuld.

Ter gelegenheid van de feestelijkheden rond het Bicentenaire, de tweehonderdste verjaardag van de Franse Revolutie, draaide een groot verlicht rad om het draaien te suggereren van de wieken die sinds vele jaren niet meer werkten.

De molen werd tijdens de zware storm van 26 december 1999 verwoest. Een nieuwe windmolen uit de werkplaats van Villeneuve d'Asq [Departement Nord] kwam met een speciaal daarvoor ingericht wegtransport op 1 april 2005 ter plekke aan. Sinds 17 mei kan hij weer net als in 1792 tarwe malen en meel leveren.

De molens van dit type draaien om hun as om zo voor de wind te komen. Wanneer de molen werkt zijn de wieken met zeilen bespannen.

Het Slagveld

Vier oriëntatietafels geven de posities van de troepen aan.

De massa van het Franse leger bevond zich dicht bij de windmolen [op een hoogte van 202 meter]. De vijandelijke troepen bezetten de Côte de la Lune [200 meter hoogte] op een afstand van hemelsbreed op 2 km.

Het slagveld was sterk geaccidenteerd : let op de steile helling die naar het bosje voert. De velden werden niet bewerkt en lagen braak, er liepen alleen maar schapen. Het terrein was bovendien na langdurige regen onbegaanbaar voor paarden en leende zich niet voor een cavalerie charge.

De Strijdende Partijen

Het Franse leger bestond uit beroepssoldaten en vrijwilligers, bij elkaar 50.000 man

De vijandelijke troepen, gecommandeerd door de Hertog Van Brunswijk, bestonden uit 42.000 Pruisische soldaten, 49.000 Oostenrijkse, 6.000 troepen uit Hessen en 15.000 "émigrés" [= Fransen, veelal van adel, die na de Revolutie naar andere landen waren uitgeweken].

De Kapel

In deze kapel wordt de as bewaard van prinses Henriette Ginetti, achterkleindochter van generaal Kellermann, dochter van Edmond Kellermann, die met haar giften heeft bijgedragen aan het behoud van het slagveld.

Let op het wapenschild met de wassende maan. De veldslag was overigens lange tijd bekend als la “Bataille de la Lune”, de Slag van de Maanheuvel, ter ere van de heuvel die veroverd moest worden.

De Stenen Piramide

Dit monument bevat het hart van de beroemde generaal. Kellermann heeft, zoals men op de inscriptie kan lezen, de wens te kennen gegeven dat zijn hart te midden van zijn dappere soldaten zou rusten. Het stoffelijk overschot van de generaal ligt op het beroemde Père Lachaise kerkhof in Parijs.

Het Standbeeld van Generaal Kellermann

De beeldhouwer Barrau heeft de generaal uitgebeeld met in zijn linkerhand diens hoed met de driekleurige veren, een geheven sabel in zijn linkerhand en de mond wijd open om met zijn beroemd geworden kreet “vive la nation”, zijn troepen aan te vuren.

Het monument werd in 1892 onthuld, ter gelegenheid van de 100ste verjaardag van de veldslag.

François Christophe Kellermann kwam uit Straatsburg en was ten tijde van de veldslag 57 jaar. Hij was opperbevelhebber van het Leger van het Centrum. Bonaparte benoemde hem in 1804 tot maarschalk en in 1808 tot Hertog van Valmy. Tijdens de Restauratie werd hij Pair de France [=prestigieuze adellijke titel met daaraan verbonden een zetel in de senaat]. Hij overleed in 1820 op 85-jarige leeftijd.

Goethe's Beroemde Woorden

Op de linkerzijde van het monument staat te lezen : “*De ce jour et de ce lieu date une nouvelle époque de l’histoire du monde*”[vanaf deze dag en deze plaats begint een nieuw tijdperk in de geschiedenis der mensheid]. Johannes Wolfgang Goethe, in 1749 geboren, befaamd Duitse auteur en politicus, volgde de legers volgde en had als eerste de betekenis van de Slag bij Valmy begrepen.

De Kanonnen rond het Monument

Zoals men op de affuiten kan lezen, zijn deze kanonnen niet dezelfde die tijdens de slag werden gebruikt. Het zijn kanonnen van Engelse makelij waarmee Nederlandse schepen waren uitgerust en die door generaal Pichegru na de slag bij Den Helder waren buitgemaakt.

Het Gribeauval Kanon

Het Franse leger was uitgerust met het geheel nieuwe Gribeauval kanon [genoemd naar zijn ontwerper] : robuust, betrouwbaar en bovenal zeer wendbaar.

Het kanon kon per minuut 2 tot 3 granaten redelijk gericht afvuren tot een afstand van 1800 meter; het had, naargelang het gewicht van de af te vuren kanonskogels, drie verschillende kalibers [4, 8 en 12 pond]. De kogels waren bijzonder geducht wanneer men er in slaagde ze op 500 meter te laten ricocheren.

Ontworpen in 1764, vestigt het Gribeauval kanon de roem van de legers van Napoleon en wordt het pas in 1829 vervangen.

Het infanteriegeweer dat gebruikt werd, het Model 1777, was weinig doeltreffend, niet zuiver en tijdens nat weer niet erg betrouwbaar. Het vuur werd daarom doorgaans pas geopend wanneer de vijand op honderd meter afstand genaderd was.

Het Beeld van Miranda [1930]

De Venezolaan Francisco de Miranda, in 1792 voor de tweede keer in Frankrijk, wordt op aanbeveling van Danton benoemd tot brigadegeneraal in het Leger van de Maas. Op grond van zijn militaire verdiensten wordt hij tot generaal in het Leger van het Centrum benoemd en neemt hij als zodanig deel aan het artillerieduel bij Valmy.

Weer terug in Zuid-Amerika vecht hij aan de zijde van Simon Bolivar voor de onafhankelijkheid van zijn land. Verslagen door de Spaanse overheersers wordt hij in Cadiz gevangen gezet waar hij in 1816 overlijdt ... op de 14de juli [= de nationale feestdag van Frankrijk].

Het Borstbeeld van Bolivar

Generaal Bolivar nam het bevrijdingswerk van Zuid-Amerika over van Francisco de Miranda. Hij bevrijdt Venezuela in 1822 voor de tweede keer van de Spaanse overheersing. Als aandenken werd in 1983 zijn borstbeeld dan ook tegenover dat van Miranda geplaatst.

De Ambassadeur van Venezuela neemt uit erkentelijkheid vaak deel aan de Feesten van Valmy.

Wie was de Overwinnaar van Valmy : Dumouriez of Kellermann ?

Dumouriez [53 jaar in 1792] was commanderend officier van het leger van de Maas en voerde tijdens de slag het opperbevel over dat leger en dat van Kellerman . Na Valmy behaalt hij bij Jemappes de overwinning [november 1792] en verovert België. Om verschillende redenen loopt hij na de nederlaag bij Neerwinden [maart 1793] later over naar de vijand. Hij sterft in 1823 in Engeland en laat de eer van de overwinning bij Valmy aan Kellermann. Te zijner ere werd geen enkel monument opgericht.

Was de Slag bij Valmy een echte Veldslag ?

Geschiedkundigen hebben meermaals aangevoerd dat de Slag bij Valmy slechts een artillerieduel geweest zou zijn en geen veldslag met infanterie en cavalerie: het slechte weer;

onwel zijnde soldaten [het verhaal van de te groene druiven]; diplomatieke “afspraken” ; financiële schikkingen; eventueel lidmaatschap van vrijmetselaarsloges van diverse legeraanvoerders; enz. ... zouden daarvoor even zovele verklaringen zijn. Vast staat dat de Slag bij Valmy beslissend was; de vijand maakt rechtsomkeert; verlaat Franse bodem en is niet langer een bedreiging voor de Franse revolutie.

Het Ontstaan van de Republiek

De Slag bij Valmy vond niet direct weerklank, maar heeft, op 21 september 1792, uiteindelijk tot het ontstaan van de 1ste Republiek geleid

Op Schrift Gesteld en Uitgegeven door :
OFFICE DE TOURISME
DU PAYS D'ARGONNE CHAMPENOISE
Maison de l'Argonne
5 Place du Général Leclerc
51800 SAINTE MENEHOULD
Tel.: 03 26 60 85 83   fax: 03 26 60 27 22
E-mail : tourisme@argonne.fr
www.argonne.fr